

Omvendt kamtakning i den tofarvede periode

af Lasse Nielsen og Niels Hjersing

Da det triste budskab om Lasse Niensens død indløb i begyndelsen af maj, gennemgik jeg -som sikkert mange andre- i erindringen de mange sammenhænge, hvor samlere af den tofarvede udgave 1870-1905 har nydt godt af Lasses selskab og kolossale viden og indsigt.

Et indlæg af Lasse ved Det Tofarvede Seminar januar 2023 var planlagt og aftalt, men uforudsete omstændigheder umuliggjorde desværre Lasses deltagelse.

I stedet holdt Lasse indlægget ved et møde i Den Tofarvede Studiegroupe KPK medio februar 2023.

Med stor venlighed fra Lasses enke Birthe har jeg fået et lille manuskript eller snarere et talepapir til indlægget, hvorfor jeg har valgt at anføre Lasse Nielsen posthumt som medforfatter til denne lille artikel. I let redigeret form er ordlyden:

"5 Cents

... auktion sent sidste år.

Gennemset, også DVI, umiddelbart intet tofarvet af større interesse ...

En meget decentreret 5 cents. Normalt er kun nogenlunde velcentrerede mærker salgbare.

Når mærkebilledet er helt ude i takningen falder værdien kraftigt, og tidligere blev sådanne mærker nærmest anset for defekte, og en del sådanne er sandsynligvis havnet i papirkuven. Men undertiden forsøges sådanne dårligt centrerede mærker solgt til samlerne som fejlperforerede.

Her forsøgte et sådant mærke solgt til godtroende samlere for fuld AFA, 250 kr.

Nærmest lidt i forargelse over prisen kikkede jeg på mærket, hvorefter jeg bød på det og hvorfor nu det ?

Ovalfejl og ramme fejl placerer det entydigt som tryk 3 pos. 75.

Men hvilken takningsmaskine er det ? Ikke KI med den karakteristiske skæve takning (ikke rektangulære men nærmest parallelogrammer). Heller ikke KIII, idet tryk 3 er fra 1885, og KIII kom først 4 år senere, kan dermed kun være KII.

Karakteristiske smalle takker og spring stemmer ikke med 5. lodrette række i KII takningen. Men vender man mærket om, så stemmer takningen med KII 6. lodrette række, dvs. OMVENDT kamtakning. (Når man drejer arket kommer 6. lodrette række over som i 5. lodrette)

Har engang beskrevet omvendt KI kamtakning på en 4 skilling, og Niels har for ca. 12 år siden beskrevet omvendt KIII kamtakning på en 8 øre. Siden er der vistnok fundet enkelte 8 øres mere, KII(?) og ca. 3 styk KIII.

Omvendt kamtakning er vistnok endnu ikke fundet på andet end en enkelt 4 skilling og nogle få 8 øre, og nu en 5 Cents. 8 ørerne er mere forståelige p.g.a. det dominerende store 8-tal i midten (også dette som var skyld i den kendte 8 øre med omvendt oval).

De kendte omvendte kamtakninger har lidt af mærket nedenunder med. Dette skyldes at takningen blev styret ved farveprikker i marginalerne (med huller i) og disse var placeret lidt under midten, så når arket vendes, så placeres takningen lidt for lavt på alle mærker i arket"

Figur 1 viser mærket, figur 2 viser 5 cent tryk 3 position 75 i udsnit fra helark til sammenligning og endelig viser figur 3 beskrivelsen af 5c3 pos. 75 i TOFDATA.

Figur 4 viser, hvorledes takningen passer med 6, lodrette række, når mærket vendes om.

Figur 1

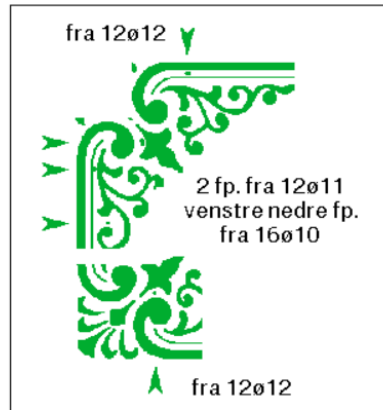
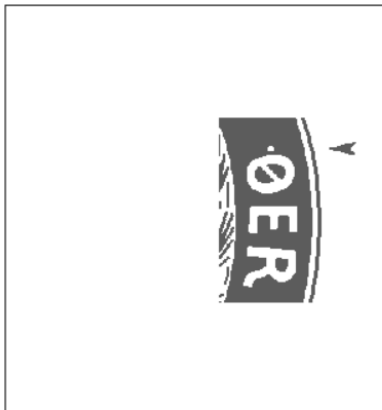

Figur 2

5 cents Tofarvet
OF. 12

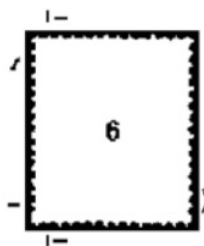
Tryk 3
pos. 75

Ret ramme
RF. 28.75 1. periode

RM. 4K

Figur 3

Figur 4

I [1] er beskrevet og afbildet 4 skilling tryk 2-3 position A41 med omvendt KI kamtakning. Beskrivelsen af mærket er også at finde på side 164 i [2].

I [4] præsenterede jeg i en lille artikel i NFT 2009 det af mig fundne 8 øres mærke 8ø57 A81 med omvendt KIII kamtakning, se figur 5.

Inden da havde Lasse hjulpet mig med anskaffelsen og beskrivelsen af mærket og afsluttet en privat mailkorrespondance derom i foråret 2009 med ordene:

"Håber du skriver en lille artikel til NFT, det fortjener mærket".

Figur 5

I årene efter dukkede yderligere fem mærker op med omvendt KIII kamtakning, alle 8 øre tryk 56, hvilket jeg beskrev i [5]. Siden er jeg blevet præsenteret for yderligere to mærker, ligeledes med omvendt KIII kamtakning; det ene er med sikkerhed 8ø56, mens jeg ud fra en skanning ikke kan afgøre, om det andet er 8ø56 eller 8ø57.

5 cents mærket er dermed mig bekendt indtil videre det eneste kendte tofarvede mærke med omvendt KII kamtakning.

At en skæv centrering med lidt af mærket nedenunder ikke er en tilstrækkelig betingelse for omvendt kamtakning viser Lasse med figur 6. Mærket er 8ø54 A90 takket med KII fra 10. lodrette række og således ikke med omvendt kamtakning.

Figur 6

Figur 7

I den tofarvede periode fremstilledes jo også våbentypeudgaven, og ved gennemsyn af et efterhånden ældre auktionskatalog blev jeg opmærksom på det smukke adressebrev, figur 7. Adressebrevet tilhører nu Ole Saugmann Rasmussen, der venligst har stillet et skan til rådighed.

Mærket er 4 øre tryk 9 position 45 og (igen) ved at vende mærket om, se figur 10, kan man se, at der er tale om 6. lodrette række.

Figur 8

Det for mig mest interessante er dog 10 øres mærket, vistnok tryk 5, vist omvendt på figur 8. Michael Lerche Nielsen og jeg er enige om, at mærket er med omvendt KII kamtakning; takningen på dette mærke vendt om kan ligeledes passe med 6. lodrette række, se eventuelt figur 4.

Figur 9

I Torben Malms imponerende samling af danske tjenestemærker indgår mærket vist på figur 9.

For nogle år siden beundrede Michael og jeg mærket ved et tofarvet seminar.

Figur 10

Torben er i besiddelse af flere tjenestemærker, der er mulige kandidater til at være med omvendt KII kamtakning, så en nærmere undersøgelse forestår.

Men her og nu kan det konstateres, at vi kender tre eksempler på omvendt KII kamtakning i den tofarvede periode.

Kilder

[1] Takningen på Danmarks, Dansk Vestindiens og Islands frimærker fra 1870 til 1895, af Lasse Nielsen, NFT nr. 1/1979 p. 6-18.

[2] Danmarks Tofarvede Frimærker 1870-1905, af Lasse Nielsen. KPK 2001.

[3] TOFDATA 8.08, af Lasse Nielsen. 2022.

[4] Danmarks og Dansk Vestindiens tofarvede frimærker – Omvendt kamtakning, af Niels Hjørsing, NFT nr. 3/2009 p. 78-81.

[5] 8 øre tofarvet med omvendt kamtakning, af Niels Hjørsing, NFT nr. 2/2015 p. 52-53.